

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Annotation: ABRvS 2009-12-30

Ouden, W. den

Citation

Ouden, W. den. (2010). Annotation: ABRvS 2009-12-30. *Administratiefrechtelijke Beslissingen*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/15880>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/15880>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

AB 2010/86

- Documentnummer - Documentdatum - Rolnummer - Auteur - Wetsbepaling - Titel - Samenvatting
- Tekst - Noot -

▲ Documentnummer

AB 2010/86

▲ Documentdatum

30-12-2009

▲ Rolnummer

200905556/1/H2

▲ Auteur**RAAD VAN STATE AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK (MEERVOUDIGE KAMER)**

30 december 2009, nr. 200905556/1/H2

(Mrs. C.M. Ligtelijn-van Bilderbeek, C.J. Borman, J.A. Hagen)

m.nt. **W. den Ouden**

LJN BK7995

▲ Wetsbepaling

Awb art. 4:51

▲ Titel**Redelijke termijn voor beëindiging subsidie; lange duur subsidierelatie is niet van doorslaggevend belang****▲ Samenvatting**

Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 26 maart 2008 in zaak nr. 200705490/1) dient de redelijke termijn als bedoeld in artikel 4:51, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb) ertoe de subsidieontvanger in staat te stellen maatregelen te treffen om de gevolgen van de beëindiging van de subsidierelatie te ondervangen. Gelet hierop is de omstandigheid dat de KNOB reeds sinds 1917 een subsidierelatie met de minister heeft niet van doorslaggevend belang bij de beoordeling van de redelijkheid van de gestelde termijn.

▲ Tekst

Uitspraak op het hoger beroep van: de vereniging Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond, te Amsterdam, appellante, tegen de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 18 juni 2009 in zaak nr. 08/3630 in het geding tussen: appellante en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

1. Procesverloop

Bij besluit van 25 juni 2007 heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: de minister) aan de vereniging Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond (hierna: de KNOB) een subsidie voor het jaar 2007 verleend van € 54.100 en haar medegedeeld dat met ingang van 1 januari 2008 aan haar geen subsidie meer wordt verstrekt.

Bij besluit van 5 september 2007 heeft de minister geweigerd aan de KNOB subsidie te verlenen voor het jaar 2008.

Bij besluit van 6 augustus 2008 heeft de minister de door de KNOB tegen deze besluiten gemaakte bezwaren ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 18 juni 2009, verzonden op dezelfde dag, heeft de rechtbank Amsterdam (hierna: de rechtbank) het door de KNOB daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard. Deze uitspraak is aangehecht. (niet opgenomen *red.*)

Tegen deze uitspraak heeft de KNOB bij brief, bij de Raad van State ingekomen op 28 juli 2009, hoger beroep ingesteld.

De minister heeft een verweerschrift ingediend.

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 9 december 2009, waar de KNOB, vertegenwoordigd door mr. G.H. Medema, en de minister, vertegenwoordigd door mr. G.H.J. Tellers, ambtenaar ten departemente, zijn verschenen.

2. Overwegingen

2.1. De minister heeft bij besluit van 25 juni 2007 aan de KNOB medegedeeld dat met ingang van 1 januari 2008, derhalve op een termijn van zes maanden, aan haar geen subsidie meer wordt verstrekt vanwege een gewijzigde prioriteitstelling bij de subsidiëring van cultuurinstellingen. Deze wijziging van prioriteitstelling strekt ertoe dat de minister niet langer zelf langdurige subsidies voor activiteiten verstrekt aan instellingen als de KNOB, maar slechts projectsubsidies en voor het overige subsidiegelden verstrekt aan fondsen als bedoeld in artikel 1, aanhef en onder c, van de Wet op het specifiek cultuurbeleid, die op hun beurt subsidies voor projecten en activiteiten kunnen verstrekken aan instellingen als de KNOB.

2.2. De KNOB betoogt dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat in dit geval een termijn van zes maanden voor het beëindigen van de subsidierelatie niet onredelijk moet worden geacht. Daartoe betoogt zij dat de rechtbank onvoldoende acht heeft geslagen op de duur van de subsidierelatie. Voorts heeft de rechtbank miskend dat de KNOB niet in staat was binnen een termijn van zes maanden maatregelen te treffen om haar langlopende verplichtingen, zoals een huurcontract en een arbeidsrelatie, af te handelen en heeft de rechtbank bij haar oordeel niet betrokken dat het bestuur en de redactie van de KNOB geheel bestaan uit vrijwilligers, waardoor ondersteuning van een secretariaat onontbeerlijk is. De rechtbank heeft ten slotte ten onrechte meegewogen dat de KNOB vanaf 1 januari 2008 projectsubsidies kan aanvragen en ook heeft aangevraagd.

2.2.1. De rechtbank heeft terecht geoordeeld dat de minister een redelijke termijn in acht heeft genomen als bedoeld in artikel 4:51, eerste lid, van de Awb. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 26 maart 2008 in zaak nr. 200705490/1) dient de redelijke termijn als bedoeld in artikel 4:51, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb) ertoe de subsidieontvanger in staat te stellen maatregelen te treffen om de gevolgen van de beëindiging van de subsidierelatie te ondervangen. Gelet hierop is de omstandigheid dat de KNOB reeds sinds 1917 een subsidierelatie met de minister heeft niet van doorslaggevend belang bij de beoordeling van de redelijkheid van de gestelde termijn. Niet is gebleken dat de KNOB niet binnen de gegunde termijn van zes maanden in staat was de huur van het pand, alsmede de bestaande arbeidsrelatie op te zeggen. Evenmin is aannemelijk gemaakt dat het niet mogelijk was tijdig een algemene ledenvergadering te beleggen waarop besluiten ter zake van contributie en herstructurering konden worden genomen. Het betoog van de KNOB dat zij een ruimere termijn nodig had omdat zij zich moest voorbereiden op een herstructurering van haar activiteiten en daartoe een visie moest ontwikkelen en voorts dat de gegunde termijn onvoldoende was om te zoeken naar nieuwe vormen van samenwerking, leidt niet tot een ander oordeel. Daarbij is van belang dat de minister de KNOB bij brief van 1 december 2006 heeft bericht dat een subsidieverzoek voor de jaren met ingang van 2008 en volgende niet meer op grond van de subsidieregeling kan worden ingediend. Vanaf dat

moment had het de KNOB voldoende duidelijk kunnen en moeten zijn dat er een reële kans was dat de subsidiesystematiek per 1 januari 2008 zou wijzigen en dat zij voor het jaar 2008 geen subsidie meer zou ontvangen van de minister. De KNOB had vanaf dat moment een visie op herstructurering van haar activiteiten kunnen ontwikkelen en naar nieuwe mogelijkheden van samenwerking kunnen zoeken.

Gelet hierop kan het betoog dat de rechtbank ten onrechte de omstandigheid dat de KNOB vanaf 1 januari 2008 projectsubsidies kan aanvragen heeft meegewogen, niet leiden tot vernietiging van de aangevallen uitspraak.

2.3. Het hoger beroep is ongegrond. De aangevallen uitspraak dient te worden bevestigd.

2.4. Voor een proceskostenveroordeling bestaat geen aanleiding.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State;

recht doende:

bevestigt de aangevallen uitspraak.

▲ Noot Noot

1. Uitspraken waarin de bestuursrechter een besluit tot beëindiging van een langlopende subsidierelatie toetst aan art. 4:51 Awb leiden regelmatig tot annotaties in dit blad. Vaak draait het geschil om de vraag of het bestuursorgaan daarbij een redelijke termijn in acht heeft genomen. In eerdere uitspraken heeft de Afdeling al aangegeven dat de eis van een redelijke termijn, zoals die volgt uit art. 4:51 Awb, ertoe dient om de subsidieontvanger in staat te stellen maatregelen te treffen om de gevolgen van de beëindiging van de subsidierelatie te ondervangen, ook jegens derden. Net als in ABRvS 10 juni 2009 (*AB* 2009, 369, m.nt. Nijhuis en **Den Ouden**) verwijst de Afdeling in deze zaak naar haar uitspraak van 26 maart 2008 (zaaknummer 200705490/1 (Stichting Spirit)), die dus kennelijk als richtinggevend voor dit onderwerp kan worden beschouwd. De hoeveelheid uitspraken van de laatste jaren geeft aanleiding voor een overzichtje van elementen die de Afdeling van belang acht bij het beoordelen van de redelijkheid van de gegunde termijn.

2. Voor de concrete vaststelling van een redelijke termijn zijn vooral langlopende verplichtingen relevant, zeker wanneer deze in het bijzonder zijn aangegaan in verband met de bestaande subsidierelatie (vgl. ABRvS 7 juni 2006, zaaknr. 200505439/1, r.o. 2.15.1) In dit verband is een belangrijke factor of de subsidieontvanger werknemers in dienst heeft (ABRvS 20 maart 2002, *AB* 2002, 273, m.nt. NV (Open Jongeren centrum Dingus)) en of die in dienst kunnen blijven. Als werknemers moeten worden ontslagen, moeten de geldende opzegtermijnen in acht kunnen worden genomen. De bescherming van art. 4:51 Awb gaat echter niet zover, dat het bestuursorgaan ook alle geldende wachtgeldverplichtingen moet garanderen (ABRvS 26 februari 2003, *AB* 2003, 172 m.nt. NV (Stichting muziekonderwijs Land van Heusden en Altena)). Op de omvang en duur daarvan heeft de subsidiegever immers in beginsel geen invloed. Het zal dan ook doorgaans geen zin hebben om subsidie aan te vragen voor de uitbetaling van wachtgelden (ABRvS 1 november 2006, zaaknr. 200601562/1). Een en ander kan anders liggen indien de subsidieverstrekker (direct) invloed heeft gehad op de aanstelling van personeel en daarmee (mede) de verantwoordelijkheid heeft gedragen voor de wachtgeldverplichtingen, aldus ABRvS 11 juli 2007 (zaaknr. 200609346/1). De verplichting om een redelijke termijn in acht te nemen gaat niet zover dat moet zijn gegarandeerd dat de gesubsidieerde zijn activiteiten onverkort zal kunnen voortzetten, zo blijkt uit ABRvS 27 juli 2005 (*AB* 2006, 177), noch dat daarmee de levensvatbaarheid van de subsidieontvanger moet zijn

gegarandeerd (ABRvS 7 juni 2006, zaaknr. 200505439/1). En uit de hiervoor opgenomen uitspraak wordt duidelijk dat alleen de lange duur van de subsidierelatie - in casus was er al een subsidierelatie vanaf 1917 - voor het bepalen van de omvang van een redelijke termijn niet van doorslaggevend belang is.

3. Verder bevestigt de Afdeling in deze uitspraak dat de omvang van de redelijke termijn kan worden beïnvloed door mededelingen die het bestuursorgaan eerder deed, dus voorafgaand aan de bekendmaking van het beëindigingbesluit. Dat bleek al uit onder meer ABRvS 20 maart 2002 (*AB 2002, 273*, m.nt. NV (Open Jongeren centrum Dingus)) en ABRvS 22 maart 2006 (*AB 2006, 378*, m.nt. **W. den Ouden** (Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen)). Uit ABRvS 7 februari 2007 (*AB 2007, 235*, m.nt. **Den Ouden** (Volksuniversiteit Venray)) blijkt dat zelfs mededelingen van niet tot subsidiëring bevoegde bestuursorganen kunnen meetellen. Kritiek op die jurisprudentie bestaat voornamelijk uit de gedachte dat indien de beëindiging of vermindering van de subsidie moet leiden tot ingrijpende beslissingen van de subsidieontvanger - zoals het ontslaan van werknemers - dat niet van hem kan worden gevergd voordat het bevoegde bestuursorgaan ondubbelzinnig en definitief tot beëindiging of vermindering heeft besloten. Die kritiek overtuigt de Afdeling niet, zo blijkt ook uit de hierna (onder nummer 87) opgenomen uitspraak, waarin de subsidieontvanger expliciet betwistte dat hij eerder al de nodige maatregelen kon nemen, omdat lang onduidelijk bleef of de gesubsidieerde activiteiten zouden mogen worden doorgezet. Art. 4:51 Awb blijkt subsidieontvangers in de praktijk minder bescherming te bieden dan men bij een eerste lezing van de wettekst zou vermoeden.

W. den Ouden

© Kluwer 2010